

STUDIJA

stanja implementacije Zakona o hrvatskim braniteljima iz domovinskog rata i članovima njihovih obitelji te Zakona o udrugama (Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge)

(Podaci prikupljeni i obrađeni u 2025. godini)

<i>Rb</i>	<i>Sadržaj</i>	<i>Stranica</i>
1	Sažetak	2
2	Uvod	3
3	Pravna osnova	3
4	Proces prikupljana podataka	4
5	Rizici financiranja ogranaka i malih iznosa	8
6	Procjena usklađenosti s propisima	9
7	Zaključci i preporuke	9

Sažetak

Studija analizira u kojoj mjeri jedinice lokalne samouprave u Međimurskoj županiji provode obveze iz Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja programa i projekata od interesa za opće dobro te Zakona o pravu na pristup informacijama. Podaci su prikupljeni putem zahtjeva za pristup informacijama upućenih svim JLS, a posljednji odgovori zaprimljeni su tek nakon postupanja Povjerenika za informiranje, što ukazuje na značajne razlike u transparentnosti i administrativnim kapacitetima.

Analiza dostavljenih podataka pokazuje da većina JLS formalno predviđa prioritarno područje vezano uz branitelje, no postoje i slučajevi u kojima natječaji nisu provedeni ili prioritet nije definiran. Izdvajanja za braniteljske programe izrazito su neujednačena: od JLS koje ne izdvajaju sredstva do onih koje osiguravaju značajne iznose. Uočeni su različiti modeli financiranja – od višestrukih projekata do financiranja samo jednog ili nijednog projekta godišnje.

Najizraženiji problemi odnose se na usklađenost s Uredbom. U više slučajeva financirani su ogranci udruga koji nisu pravne osobe, što je u suprotnosti s propisima i predstavlja rizik za transparentnost, odgovornost i revizijsku sljedivost. Također je uočena praksa dodjele vrlo malih iznosa (300–700 €) velikom broju prijavitelja, što fragmentira sredstva, smanjuje učinak projekata i povećava administrativno opterećenje bez stvarne društvene koristi.

Transparentnost izvješćivanja predstavlja jedan od najvećih izazova. U brojnim slučajevima izvješća nisu javno objavljena, nisu dostavljena JLS-u ili su dostavljena bez potpisa i ovjere. Evaluacijski postupci često su formalni, bez jasnih kriterija i bez stvarnog rada povjerenstava.

Zaključno, implementacija Zakona o braniteljima i Uredbe je djelomična i neujednačena. Postoje pozitivni primjeri kvalitetnog i transparentnog financiranja, no sustav obilježavaju odstupanja od propisa, nedostatak standardizacije i ograničeni administrativni kapaciteti. Preporučuje se standardizacija postupaka među JLS, financiranje isključivo pravnih osoba, uvođenje minimalnih iznosa koji omogućuju provedbu stvarnih projekata, obvezna javna objava izvješća te jačanje administrativnih i evaluacijskih mehanizama.

1. Uvod

Ova Studija izrađena je radi procjene u kojoj mjeri jedinice lokalne samouprave (JLS) u Međimurskoj županiji provode obveze iz:

- Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji,
- Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro,
- Zakona o pravu na pristup informacijama.

Podaci su prikupljeni putem zahtjeva za pristup informacijama upućenih svim JLS. Primjer zahtjeva nalazi se u dokumentu *Čakovec-Zahtjev-za-pristup-informacijama*, gdje se navodi:

„Molimo vas da nam dostavite sljedeće podatke za 2024. godinu: Je li vaša JLS imala prioritetno područje 'hrvatski branitelji', pregled financijskih sredstava, popis sufinanciranih projekata, te preslike opisnih i financijskih izvješća.“

Cilj Studije nije prozivanje pojedinih JLS, nego analiza sustava i poticanje usklađivanja s propisima, u interesu braniteljske populacije i transparentnog upravljanja javnim sredstvima.

2. Pravna osnova

2.1. Zakon o hrvatskim braniteljima

Zakon obvezuje JLS da podupiru programe i aktivnosti koji doprinose kvaliteti života branitelja i njihovih obitelji, uključujući socijalne programe, psihosocijalnu podršku, očuvanje vrijednosti Domovinskog rata i rad braniteljskih udruga.

2.2. Uredba o financiranju programa i projekata udruga

Uredba propisuje:

- obveznu provedbu javnog natječaja,
- jasne kriterije i mjerila,
- obvezu sklapanja ugovora,
- obvezu dostave i javne objave opisnih i financijskih izvješća,
- obvezu da prijavitelj bude registrirana pravna osoba.

2.3. Zakon o pravu na pristup informacijama

JLS su dužne:

- odgovoriti u zakonskom roku,
- omogućiti pristup traženim informacijama,
- postupati po požurnicama,
- postupati po rješenjima Povjerenika za informiranje.

3. Proces prikupljanja podataka

Podaci o tijeku prikupljanja nalaze se u dokumentu *Zahtjev podaci o slanju*.

Uočeni su sljedeći podaci:

- Svi zahtjevi poslani su 26.03.2025.
- Značajan broj JLS nije odgovorio u zakonskom roku, pa su slane požurnice.
- U nekoliko slučajeva informacije su dostavljene tek nakon postupanja Povjerenika za informiranje, pa je tako po rješenju Povjerenika zadnja informacija zaprimljena 23.11.25.

Zaključak o transparentnosti

Postupanje JLS je neujednačeno. Uočena su odstupanja od zakonskih rokova i obveza, što ukazuje na potrebu za jačanjem administrativnih kapaciteta i standardizacijom postupanja.

4. Analiza sadržaja dostavljenih podataka

Glavni analitički izvor je dokument *Pregled sadržaja*.

4.1. Prioritetno područje „branitelji“

Većina JLS imala je prioritetno područje vezano uz branitelje u javnim pozivima. Manji broj JLS nije predvidio takvo područje ili nije provodio natječaje.

U javnom pozivu za sufinanciranje projekata udruge JLS imala prioritarno područje „Hrvatski branitelji...

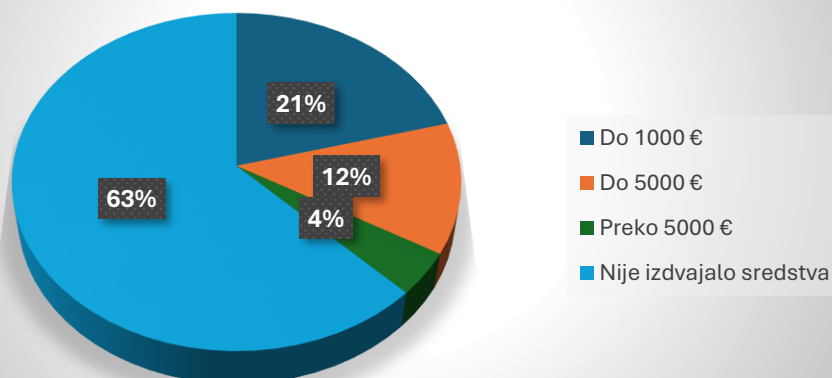
4.2. Izdvojena financijska sredstva

Uočene su velike razlike u izdvajanjima:

- neke JLS nisu izdvojile sredstva,
- neke su izdvojile simbolične iznose,
- pojedine JLS izdvojile su značajna sredstva (npr. iznos od 70.297,27 € naveden u tablici).

Ove razlike ukazuju na neujednačenu implementaciju Zakona o braniteljima.

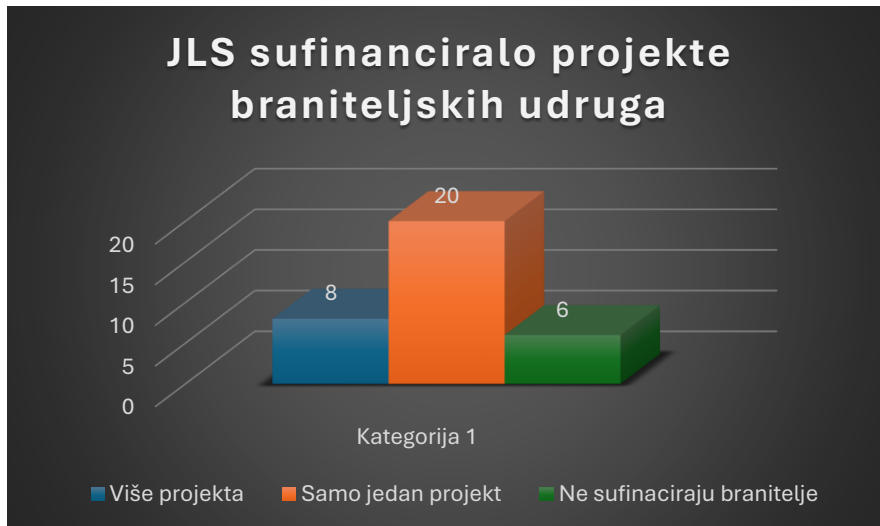
JLS izdvajale sredstva za branitelje

4.3. Projekti braniteljskih udruga

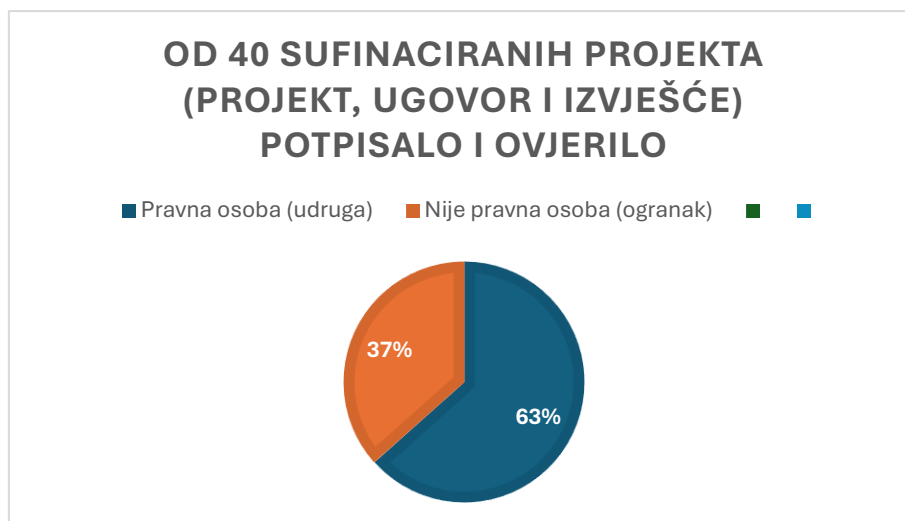
Uočeni su različiti modeli financiranja:

- JLS koje financiraju veći broj projekata,
- JLS koje financiraju samo jedan projekt godišnje,
- JLS koje ne financiraju braniteljske udruge.

4.4. Prijavitelji – pravne osobe

U više slučajeva prijavitelji nisu bili registrirane pravne osobe (udruge), već ogranci udruga na čelu s predsjednicima koji nisu ovlaštene osobe za predstavljanje udruge.. To je u suprotnosti s Uredbom i predstavlja rizik za transparentnost i odgovornost.

4.5. Način financiranja

Većina JLS koristi javni natječaj, ali uočeni su slučajevi financiranja bez natječaja, odlukom čelnika JLS. Takva praksa povećava subjektivnost i smanjuje povjerenje u postupak.

4.6. Izvješća o provedbi projekata

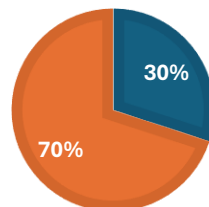
Najizraženiji problemi odnose se na izvješćivanje:

- u više slučajeva izvješća nisu javno objavljena,
- u nekim slučajevima izvješća nisu dostavljena JLS-u,
- uočena su izvješća bez potpisa ili ovjere,

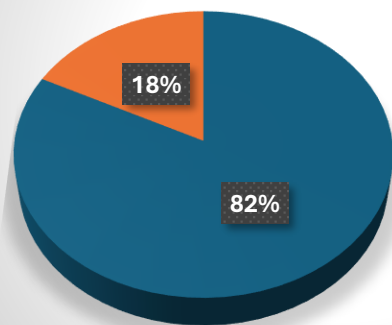
- uočena je neujednačena kvaliteta izvješća.

OD 40 SUFINACIRANIH PROJEKTA (PROJEKT, UGOVOR I IZVJEŠĆE) UDRUGE

- Objavljeno izvješće na mrežnim stranicama
- Nije objavljeno izvješće na mrežnim stranicama

40 projekata sufinaciranih od JLS provodile braniteljske udruge

- Prdalo izvješće
- Nije predalo izvješće

5. Rizici financiranja ogranaka i malih iznosa

Ovo je posebno važan nalaz Studije.

5.1. Financiranje ogranaka koji nisu pravne osobe

U više JLS financirani su ogranci udruga koji nisu registrirane pravne osobe. To predstavlja:

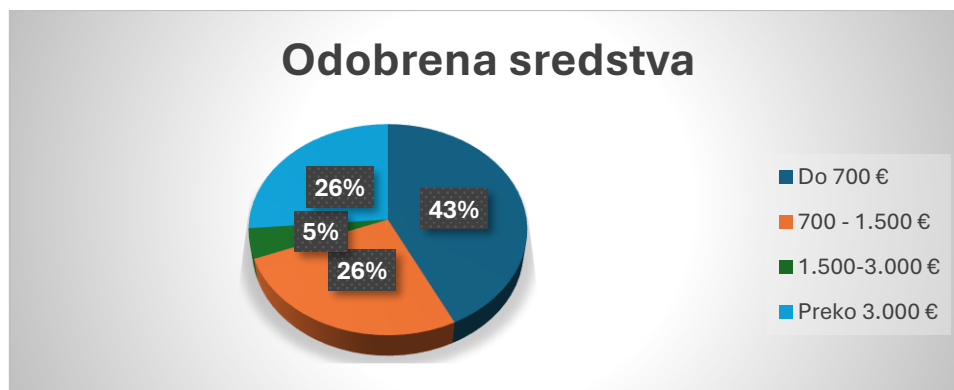
- odstupanje od Uredbe,
- otežanu kontrolu trošenja sredstava,
- nepostojanje jasne odgovorne osobe,
- rizik za JLS u slučaju revizije.

5.2. Financiranje vrlo malih iznosa velikom broju prijavitelja

Uočena je praksa dodjele iznosa od 300–700 € velikom broju prijavitelja.

Takva praksa:

- fragmentira sredstva,
- onemogućuje provedbu kvalitetnih projekata,
- ne donosi mjerljivu društvenu korist,
- stvara privid potpore, ali ne i stvarni učinak,
- povećava administrativno opterećenje bez stvarnog rezultata.

Ovo je važno istaknuti jer se radi o sustavnom problemu, a ne o pojedinačnim slučajevima.

6. Procjena usklađenosti s propisima

6.1. Usklađenost s Uredbom

Najčešća odstupanja:

- financiranje bez natječaja,
- financiranje nepravno organiziranih ogranaka,
- neobjavlivanje izvješća,
- nedostavljanje izvješća,
- nepostojanje evaluacijskih povjerenstava ili njihovo formalno postojanje bez stvarnog rada.

6.2. Usklađenost sa Zakonom o braniteljima

Neujednačena izdvajanja i nepostojanje prioritarnog područja u nekim JLS ukazuju na djelomičnu implementaciju Zakona.

7. Zaključci i preporuke

7.1. Ključni zaključci

- Implementacija Zakona i Uredbe je djelomična i neujednačena.
- Transparentnost i izvješćivanje predstavljaju najveće izazove.
- Financiranje ogranaka i simboličnih iznosa smanjuje učinkovitost sustava.
- Postoje pozitivni primjeri koji pokazuju da je kvalitetna praksa moguća.

7.2. Preporuke

- Standardizirati postupke financiranja među JLS.
- Osigurati da se financiraju isključivo pravne osobe.
- Uvesti minimalne iznose koji omogućuju provedbu stvarnih projekata.
- Osigurati javnu objavu svih izvješća.
- Jačati administrativne kapacitete JLS.
- Uspostaviti stvarna, a ne formalna evaluacijska povjerenstva.
- Potaknuti JLS da usklade praksu sa Zakonom o braniteljima.

U Čakovcu, ožujak 2026. godine

Za Zajednicu BRANITELJI ZAJEDNO
Željko Tomašić, predsjednik